

СТАНОВИЩЕ

от доцент доктор Емил Спасов Панушев
за дисертационния труд на Виржиния Живкова Иванова
„ПРОЦЕСЪТ НА СЛИВАНИЯ И ПОГЛЪЩАНИЯ В
МЕЖДУНАРОДНИЯ БАНКОВ БИЗНЕС”

ОБЩА ОЦЕНКА

Представеният дисертационен труд е посветен на важни аспекти от функционирането на международната икономика – процесите на сливания и поглъщания в международния банков бизнес. Актуалността на проблема е свързан с процесите на трансформация в страните от централна и източна Европа и последиците за икономиките на тези държави. Разработката е основана на регламентите на ЕС и международните договорености и регулации на банковата дейност. При разработването на проблемите авторката демонстрира познаване на публикациите на български изследователи, които коректно са отразени, разработки на водещи чуждестранни специалисти, както и издания на международни организации.

ОЦЕНКА ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ И ПРИНОСИТЕ

Международните сливания и поглъщания са едни от основните методи за осъществяване на стратегиите за развитието на банките в съвременни условия. Характерен пример в тази насока дава опита на банките от развитите страни, което е позволило на докторантката да направи изводи и обобщения, имащи широко значение за развитието на банковия бизнес в България.

В дисертационния труд се изследват сливанията и поглъщанията като резултат от процесите на интернационализацията и глобализацията, които по различен начин се отразяват в отделните икономики, пазари и

бизнес. Същественото значение на тези дейности за банковия сектор намират израз в процесите на банковите консолидации, особено за страните в преход. Чрез тях банките реализират синергични ефекти, оптимизират разходите си по организационно-управленска верига, навлизат на нови пазари и завладяват чужди или нови пазарни сегменти, повишават пазарните си клонове и филиали чрез дъщерните си банки на външния пазар, увеличават клиентската си база.

Отбелязва се, че за България това е особено важен момент – както от гледна точка реструктурирането на банковата система, така и навлизането на водещи чуждестранни банки в страната. Приносен характер имат изводите за развитието на банковото дело в България и преминаването на държавните банки в частни чрез процесите на приватизация, консолидация и осъществяване на сливания и поглъщания с международни банки.

Изследванията на докторантката относно причините за по-ранното реструктуриране и приватизация на банковия сектор в развитите страни води до извода, че главен фактор е наличието на капитали за извършване на национални и международни сливания и поглъщания. С тези дейности се постигат икономии от мащаба на предлаганите продукти и услуги, на административни и пазарни разходи, съпровождащи банковото дейност; икономии от обхвата – възможността банките да обединяват в себе си банкови, застрахователни, гаранционни, пенсионни и друг вид услуги. По този начин се разкриват възможностите за диверсификация на риска чрез международна експанзия по отношение понижаването на портфолио-риска от страна на активите.

Индивидуалните инициативи на банковия мениджмънт са насочени към създаване на големи и мощни организации за увеличаване на пазарната мощ чрез навлизане и трайно настаняване на чужди пазари

и други. Извеждат се общи и специфични характеристики на банковите сливания и поглъщания, както и препоръки за практиката на международните банкови сливания и поглъщания в условията на световна финансова криза.

В дисертационния труд се застъпва тезата, че сливанията и поглъщанията са широко прилаган механизъм и на банковия пазар в България. Те са осъществявани още в началния стадий на реструктуриране на банковия сектор чрез междубанкови обединения на местно ниво, а с процесите на приватизация и консолидация се наблюдава предимно придобивания на местните банки от чуждестранни (главно западноевропейски) банки. Към днешно време повече от 90 % от българските банки са собственост на големи чуждестранни банки, утвърдени на международния пазар („Националната банка на Гърция” („NBG”), „Eurobank EFG”, „UniCredit Group”, „HVB” (Хипоферайсбанк), „BA-CA” (Банк Аустрия Кредитанщалт) и т.н.).

Посочва се, че основни и приоритетни цели на международните банки, опериращи на българския банков пазар са – затвърждаване и развитие на силните позиции на чуждите банки-майки на местния пазар чрез стабилност, продуктова гама, ефективност и ангажираност в обслужването на клиентите, предлагаме широк спектър от банкови услуги, основани на ефективно използване на нови информационни технологии и висококачествено обслужване, разширяване на пазарния дял в сектора на големите корпоративни клиенти, усъвършенстване на подхода към клиентите от малкия и среден бизнес, както и индивидуалните клиенти, внедряване и започване на активна продажба на новите продукти за банкиране на дребно, електронните канали за дистрибуция и укрепване на водещата позиция на пазара за картови разплащания и други.

Тези изводи са формулирани на основата на подробно и задълбочено изследване на консолидационните практики в България и най-вече дейността на „Уникредит Булбанк”. В дисертационния труд систематизирано се подреждат и анализират деформациите в технологията и практиката на банковите сливания и поглъщания вследствие на световната финансова криза.

Общата ми оценка е, че представените резултати от изследванията в дисертационния труд съответстват на формулираните приноси.

КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ И ПРЕПОРЪКИ

При изследването на процесите на сливане и поглъщане в банковия сектор би следвало в дисертационния труд да се отбележи известното сегментиране по отношение на присъствието големи европейски банки в групи държави сред страните от централна и източна Европа. Подробното изследване на Уникредит Булбанк би могло да е отправна точка на бъдещи изследвания на авторката, които да допълнят изследването на процесите на икономическа трансформация в други държави от региона.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд на **Виржиния Живкова Иванова** „ПРОЦЕСЪТ НА СЛИВАНИЯ И ПОГЛЪЩАНИЯ В МЕЖДУНАРОДНИЯ БАНКОВ БИЗНЕС” съдържа значими научни приноси и отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав, поради което предлагам да се даде исканата образователна и научна степен „доктор”.

28.04.2011 г.

Гр. Варна

Подпис:

/Доц. д-р Е.Панушев/